

CHADASJOT - Elloel 5773 - Tisjri 5774 - 2013 Hoge Feestdagen

Nieuwsbrief PJG Noord Nederland - Beth haTsafon

Sjalom Chaveriem,

1 en 2 Tisjri (5 en 6 september) is het Rosj Hasjana, het begin van de Hoge Feestdagen. "Hoofd / begin van het Jaar", "Jom Hadien" - de dag van het oordeel, "Jom Haziakaran" - de dag van de herinnering; "Jom Teroe'a" - de dag van het bazuingschal.

Een nieuw begin. In de aanloop naar Jom Kipoer (10 en 11 Tisjri -13 en 14 september) overdenken we alle minder goede daden, bewust of onbewust gedaan; jezelf en anderen vergeven voor daden en gedachten die niet uit een liefdevol hart kwamen. En vooral jezelf eraan herinneren dat je ziel puur is - "Tehora hie"

In deze nieuwsbrief weer informatie van het bestuur, stukjes van o.a. Michael en Louise, de agenda voor de komende tijd en veel meer ...

Chag sameach, Henriette

Van het bestuur

Beste mensen,

Het is alweer drie maanden geleden dat we een ALV gehad hebben met o.a een bestuurswisseling: Henriette heeft zich teruggetrokken uit het bestuur en Louise¹ draait volop mee.

Het is fijn dat er iedere keer mensen zijn die met ons de bestuurlijke zaken van de Kille willen behartigen en zo zorgen voor continuïteit en verdere opbouw.

Bij dit alles is natuurlijk ook in hoge mate de cie. Eredienst betrokken.

Sally (voorzitter van deze commissie), Tamarah als rabbijn, Tanja als chazzaniet, Lex als gabai en Hanne als gabai en vertegenwoordiger van het bestuur kwamen afgelopen week bij elkaar om het jaar te evalueren en vooruit te kijken. Michael, die sinds enige maanden ook in deze commissie zit en net als Lex de gabaicursus van het Levisson Instituut volgde, kon deze vergadering wegens vakantie niet bijwonen.

Je mag zeggen dat we heel blij zijn met wat we met onze kleine Kille doen. Het lukt ons om met weinig mensen diensten te doen op een 'volwassen' wijze. Mede dankzij Tamarah en Tanja loopt het goed. Daarnaast is het belangrijk de vinger aan de pols te houden en niet in te dutten.

Een van de punten die in deze bijeenkomst naar voren kwam was dat er een aantal leden is die de diensten erg lang vindt waardoor de aandacht en intentie dreigt te verslappen gedurende de dienst. Sommige leden van de eredienstcommissie konden zich in die opmerking wel vinden. We spraken uitgebreid over mogelijke oplossingen om de dienst vlotter te laten verlopen. Tijdens deze evaluatie is besloten tot het volgende:

¹ We maken geen gebruik van achternamen in onze chadasjot daar we deze ook op de website plaatsen. We willen enigszins onze privacy bewaren. Mochten mensen die een bijdrage leveren aan onze chadasjot daar geen bezwaar tegen zijn dan horen we dat graag.

In eerste instantie zullen Tamarah en Tanja de dienst structureren door een tijdsindeling in blokken te maken, net als met de Hoge Feestdagen. Zo ontstaat de mogelijkheid om ter plekke te overwegen bepaalde stukken in te korten of zelfs over te slaan, daar waar eerder in de dienst teveel wordt uitgelopen en de aandacht wegebt.

Daarnaast zou enige discipline bij het begin van de dienst van ons allemaal goed zijn. Kom iets eerder, dan is er nog tijd voor dat kopje koffie, zodat we *inderdaad om half elf* beginnen. Zo kan de begin- en eindtijd van de Sjabbatochtendienst weer strikter gehandhaafd worden: half 11 starten en half 1 afsluiting.

Verder gaf Tamarah ons wat voorbeelden van diensten, zoals ze elders worden gehouden, die ons mogelijk kunnen brengen naar meer aandacht en wat spiritualiteit in onze gebruikelijke diensten.

Om deze ideeën van Tamarah uit te diepen en te bekijken hoe ze bij onze Kille passen, hebben we meer tijd nodig. Als commissie spraken we af, dat Tamarah materiaal voor zal verzamelen en dat we na de Hoge Feestdagen bij elkaar komen als eredienstcommissie om deze alternatieven te bespreken en toepasbaar te maken voor onze Kille.

Na de open dienst in oktober zal Michael ingewerkt worden door Lex als gabai, te beginnen met de vrijdagavond.

Op 11 juli jl waren er een aantal leden van LJG Amsterdam bij ons op bezoek.

Zij waren naar de tentoonstelling over de Dode Zeerollen in Assen geweest en wilden graag ook onze Sjoel bezoeken. We vonden dit een geweldig idee, dus de Sjoel keurig ingericht, koffie, thee, fris en lekkers klaargezet en Amsterdam kon komen. Een bus vol leden van uit het westen werden ontvangen door Gineke, Hanne en Jopie. Er valt heel wat over ons en onze Sjoel te vertellen, jammer dat er niet voldoende tijd was om dat wat uitgebreider te doen. De bus moest verder. Het was een warme dag dus fris en iets lekkers werd zeer op prijs gesteld.

De verbijstering op de gezichten van de gasten was hilarisch, toen, Hanne naar aanleiding van de vraag waar we onze diensten houden met de Hoge Feestdagen, zei dat de diensten van de Hoge Feestdagen gewoon in Sjoel gehouden werden. Dat er in Nederland zulke kleine kehillot zo levendig een bestaan hadden was voor hen een eye-opener en verheugend.

Bewondering was er voor de manier waarop we alle mogelijkheden in Sjoel benut hadden om diensten te houden, om met elkaar te eten, om te vergaderen en om tentoonstellingen, concerten en lezingen te houden.

De samenwerking van Progressief Joodse Gemeente Noord Nederland (PJG NN), Vereniging Behoud Synagoge Zuidlaren (VBSZ) en St. Oude Drentsche Kerken (SODK) leek ingewikkeld, maar dat deze samenwerking uiterst verstandig is, was ook voor de Amsterdamse bezoekers zonneklaar. We waren blij met deze belangstelling van onze grote broer / zus en wie weet besluiten andere Kehillot dat een uitje naar het Noorden zo gek nog niet is. De tentoonstelling in Assen duurt nog even en wij willen best wat vertellen over de Sjoel en onze Kille.

Met veel plezier hebben we de Choepa ('huwelijk') van Ruthie en Michael in onze Sjoel gehad (zie ook elders in deze chadasjot). Als bestuur zijn we heel blij met het geschenk dat we naar aanleiding van hun Choppe hebben mogen ontvangen. Ze boden ons de choepa (de 'baldakijn') aan.

De choepa is door Ruthi zelf ontworpen en uitgevoerd. Het ontwerp voor de versiering past bij het ontwerp van ons Parouchet en de drie mantels waarop drie windstreken zijn afgebeeld. Het resultaat was zeer geslaagd, het is werkelijk prachtig.

Bij deze willen we hen daar nogmaals van harte voor bedanken. Binnenkort staan er een aantal foto's op de website en een beschrijving van de versieringen die door Ruthie ontworpen en vervaardigd zijn.

We worden zo met al onze prachtige voorwerpen, met onze eigen rabbijn en eigen chazzaniet, met jeugdonderwijs, met reguliere diensten, een goede onderlinge band een Kille die er mag zijn. Een Kille om trots op te zijn, vinden we als bestuur.

Volgende keer meer van ons.

*Moge u voor een goed jaar worden ingeschreven en bezegeld! Chatima tova²
Gineke, Hanne, Jopie, Louise, Wolter*

CHAI actie 2013 - 5774

Net als alle voorgaande jaren hebben wij rond de Hoge Feestdagen weer een Chai-actie. Onze actie van vorig jaar: steun verlenen aan het Joods Hospice Immanuel was een groot succes.

Wij konden het mooie bedrag van 550 Euro overmaken.

Men was hier erg blij mee.

Om en om besteden wij onze Chai-actie aan een organisatie In Israel en Nederland

Dit jaar willen wij graag aandacht geven aan een Israëliisch project.

Het is een adoptieplan voor de overlevenden van de holocaust in Israël. Geen onbekende voor ons. Wij verleenden al eerder steun aan deze Stichting L'Chaimtolife.

Het gaat hier om oude mensen, overlevenden van de Sjoa, die uit Oost-Europese landen komen. Zij krijgen geen enkele financiële ondersteuning uit de landen van herkomst en de staat Israël geeft slechts een kleine vergoeding.

Blijft over hulp van buitenaf, die bitter noodzakelijk is.

Wij weten, dat deze bijdrage zeer welkom is.

Jopie

Chai betekent '**leven**'. Voor het woord **CHAI** is de getalswaarde **18**.

Het is een traditie om rond de Hoge Feestdagen ons teken van leven met de CHAI actie tot uitdrukking te brengen door het storten van een bijdrage van 18 euro of een veelvoud daarvan.

Dit jaar zal de Chai-actie bestemd zijn voor de Stichting L'Chaim-to-life.

<http://www.lechaimtolife.nl/page/homepage>

Uw bijdrage van 18 euro of meer kunt U storten op reknr: 8908804 t.n.v. PJG NN te Heerenveen onder vermelding van: Chai-actie.

Eerste Choepa in Sjoel Zuidlaren

14 juni j.l. een stralende dag, vrijdagmiddag voorafgaand aan Sjabbat, stonden Ruthi en Michael Barak onder de choepa. Ontroerend, mooi en een hoogte punt in onze Kille.

² Tussen Rosj HaSjana en Jom Kipoer wensen we elkaar Chatima tova. Na Jom Kipoer zeggen we Gemar chatima tova of Gemar tov

De Sjoel was vol met feestelijke vrolijke mensen. Familie met kinderen, gemeenteleden en belangstellenden.

Tamarah Benima leidde een mooie dienst, samen met onze Chazzaniet Tanja Nab. Ruthi en Michael hebben deze Choepa aan de Kehilla geschonken. Mogen er nog veel mensen onderstaan.

Henriette

'PJG NN on the Road.' Een idee uit een waardevolle ontmoeting geboren.

Toeval of niet, juist op mijn verjaardag, zondag 2 juni, is er in de Sjoel van Utrecht een verbondsdag. Ondanks het feit dat er een klein verjaardagsfeestje met familie georganiseerd is, krijg ik toch toestemming om daar naar inspiratie te zoeken.

Wat een verjaardagscadeau!

Ik denk dat velen van ons wel eens een joodse bijeenkomst hebben meegemaakt, dus hoef ik niets te vertellen over de ontvangst en over de verwennerijen voor de fysieke Mensch. Grandioos.

Des te meer tijd kan ik besteden aan de spirituele verrijking die deze dag - ik weet zonder te overdrijven zeker - alle aanwezigen gegeven heeft.

Na een korte inleiding werden we uitgenodigd uit een stuk of twintig uitspraken te kiezen. 'Welke uitspraak staat het dichtst bij jouw motivatie om de Sjoel te bezoeken?'

Mijn uitspraak had ik vrij snel gevonden.

Daarna werden we uitgenodigd om in twee groepen en vervolgens plenair iets over onze keuze te zeggen. Het bijzondere was dat de uitspraken die in eerste instantie een zekere weerstand opriepen door de inbreng van de mensen die deze juist wel gekozen hadden, een ander kleuring kregen, zonder dat de betekenis ervan veranderde.

Door deze workshop is er een onderlinge sfeer ontstaan die zeker heeft meegewerkt dat de volgende twee workshops voor mij een groot succes zijn geworden.

Er werden in totaal 6 workshops aangeboden. We konden er twee kiezen. Ik koos voor de workshop van Marianne van Praag, 'Spiritualiteit en Muziek' en vervolgens voor die gegeven door Ira Goldberg, 'Gebed in Beweging'. (De originele titels van de workshops staan op mijn computer thuis.)

De bedoeling van de eerste workshop was te luisteren naar verschillende uitingen van spirituele muziek: klassiek, traditioneel, modern. Op één na kwamen ze uit het joodse. De Israëliische zangeres Noa vormde de uitzondering, zij zong Ave Maria. Deze uitzondering gaf aan de workshop een extra dimensie. De uitwisseling van wat we aan de muziek beleefden kreeg daardoor een emotionelere lading.

De opzet van de tweede workshop was bewust de bewegingen te ervaren die tijdens een dienst voorgeschreven zijn. Bijvoorbeeld het tijdens de Amida de voeten naast elkaar zetten, of tijdens het zeggen van *Kadosj, Kadosj, Kadosj* in de *Amida* het op de tenen gaan staan, of het dansen als een Chassid op een nigun. Iedereen vertelde wat de beweging voor hem of haar toevoegde aan het moment. Door deze uitwisselingen en kennismaking met andere belevingen werden die momenten rijker en rijker.

Het delen met elkaar en het praten over persoonlijke belevingen, werd door alle deelnemers in de korte evalueatie als zeer positief en verrijkend ervaren.

Ik heb in deze workshops geleerd dat niet alleen Tamarah, als rabbijn en of Tanja, als Chazzaniet verantwoordelijk zijn om inhoud te geven aan onze dienst. Door ervaringen en belevingen met elkaar uit te wisselen wordt een belangrijke dimensie aan de dienst toegevoegd. Tradities krijgen hierdoor een nieuw leven. Zij zijn immers ooit ook voortgekomen uit oorspronkelijke eerste belevingen en emoties. In feite zijn het waardevolle hoogtepunten die door onze voorouders voor ons vastgelegd zijn. Alleen zijn wij vaak de kleur, de smaak, het gevoel ervan vergeten. Tijdens deze verbondsdag heb ik enkele kleuren, enkele smaken, enkele emoties aan die ik al bezat mogen toevoegen. Ik voel mezelf een stuk rijker en de diensten in onze Sjoel zullen er daardoor anders uitzien.

Enthousiast kwam ik thuis en ik had absoluut geen spijt mijn verjaardag op deze manier doorgebracht te hebben. Integendeel. Ik ben overtuigd dat zij die er niet bij waren veel gemist hebben. Ik heb dit besproken met Peter Naumann en wij zijn op het idee gekomen om 'PJGNN on the Road' op te starten.

Het doel van 'PJGNN on the Road' is de kosten die verbonden zijn aan het bezoeken van Joodse evenementen in Nederland zoveel mogelijk te drukken. De meeste evenementen vinden in de

Randstad plaats en zijn daarom voor ons noorderlingen vaak kostbaar en te vermoeiend om te bezoeken. Door met elkaar te gaan in één of twee eigen auto's of door een busje te huren kunnen deze kosten behoorlijk gereduceerd worden en de afstand kan eventueel door meerdere chauffeurs overbrugd worden.
Een aantrekkelijk idee? Stuur een e-mail naar michaelibarak@knid.nl en wanneer er een volgend evenement is krijgt u een uitnodiging.

Michaeli

Uitje PJG NN naar de "Dode Zee rollen" in Assen

Nadat Hanne dit leuke idee ter tafel had gebracht, zijn we er mee aan de slag gegaan: een gezamenlijk bezoek van onze leden aan het Drents Museum in Assen, waar de Dode Zeerollen, althans een gedeelte hiervan, te zien zouden zijn.

Na enig heen en weer mailen is ons voorstel door een aantal leden met enthousiasme begroet. En zo verzamelden wij ons op zondag 28 juli voor de ingang van het Drents Museum.

Voorafgaand aan de expositie, kregen we een inleiding/lezing van een jonge medewerkster van het museum die ons beknopt, doch overzichtelijk over de historische feiten en gebeurtenissen uit de betreffende periode vertelde.

Wellicht hebben een aantal leden de grote, permanente tentoonstelling van de Dode Zeerollen in Jeruzalem gezien.

Maar het was wel heel bijzonder om deze expositie, dit keer zo dichtbij, met elkaar te kunnen aanschouwen.

Het Drents Museum laat, in samenwerking met de Israel Antiquities Authority en het Qumran Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen, faculteit godsdienstwetenschap, een uniek archeologisch fenomeen zien. Het gaat in Assen om 16 fragmenten van Dode Zeerollen en ruim 400 bijzondere objecten uit het oude Judea: Masada, Ein Gedi, Qumran, Gamla, en Jeruzalem. Het beslaat de periode van de derde eeuw vóór het begin van de gangbare jaartelling (g.j) tot en met de eerste eeuw na het begin van de gangbare jaartelling. Deze gaven ons een beeld over het leven, de gebruiken, de opstanden tegen, zoals ik maar even zal samenvatten, de 'Grieken' en de Romeinen. Een wereld van tweeduizend jaar geleden.

Wat opviel en een aantal van ons stoorde, was dat overal sprake was van een christelijke tijdsaanduiding nl. vóór of na Chr. Je zou kunnen verwachten dat hier voor een neutralere tijdsaanduiding gekozen zou zijn nl. vóór of na het begin van de gangbare jaartelling. Aan de andere kant wel te begrijpen als je tot ontdekking komt dat de periode waarover deze tentoonstelling gaat ook de tijd en de wereld was waaruit het Christendom is voortgekomen. De tentoonstelling illustreert o.a de Joodse wortels van het vroegste Christendom. We zagen een doorsnee van voorbeelden en voorwerpen van de ontwikkeling van het Jodendom en het ontstaan van het Christendom. Teksten over reinheidsopvattingen maar ook een deel van de Psalmenrol. Het blijkt dat er in die tijd meerdere versies waren van de Tehiliem.

De stukken op deze tentoonstelling laten ook zien op welke manieren de tradities uit Tenach verder werden ontwikkeld. Het is immers ook de periode waarin de ontwikkeling van de Talmoed (uit Misjna en Gemara) aan de gang was.

De periode 38-100 na de g.j. is vrij goed gedocumenteerd door de historicus Flavius Josephus (Jozef ben Mattitijahu). Tijdens de Romeinse overheersing werd hij gevangen genomen en kreeg uiteindelijk Romeins burgerschap. Hij heeft een min of meer ooggetuige verslag van de verwoesting van Jeruzalem en van de Tempel maar ook over de zo dramatisch verlopen opstand tegen de Romeinen geschreven. Met de vondsten van de Dode Zeerollen en de voorwerpen in de grotten rondom Qumran werden zijn verhalen bevestigd en geïllustreerd.

Ons geslaagde museum bezoek werd besloten met een gezellige lunch op een terras tegenover het museum, waar aan de diverse tafeltjes uitgebreid werd nagepraat over alles wat we gezien hadden.

We zijn onze penningmeester Wolter erkentelijk. Hij besloot dat de PJGNN de lezing zou betalen, daar deze wat hem betrof in aanmerking kwam als lernbijeenkomst.

Wordt vervolgd?

Louise

Een Stolperstein gelegd

Op die mooie zonnige zondag 7 juli werd er in Hulshorst bij ons voormalig ouderlijk huis, voor mijn vader Mozes Jacobs een Stolperstein gelegd.

Wij zijn van Amsterdam naar de Veluwe verhuisd toen in 1939 het duidelijk werd dat er een grote ramp dreigende was. Mijn vader heeft er alles aan gedaan om het veilig voor ons te maken en omdat hij betrokken was bij het verzet zijn wij, zijn 3 dochters, in 1942 naar veilige adressen gegaan. Helaas heeft het hem zelf niet kunnen redden.

Mijn moeder wel, zij zat o.a. 9 maanden in het "Verscholen Dorp" in Vierhouten.

We waren voor het leggen van de Stolperstein met een grote groep, 25 familieleden waren er aanwezig, zeker 20 kinderen en kleinkinderen waren al met vakantie en konden er jammer genoeg niet bij zijn. Wat zijn we uitgebreid in die 70 jaar!

Ook waren er de huidige bewoners en wat andere belangstellenden en de pers, dit is nl de eerste steen in de gemeente Nunspeet. De burgemeester van Nunspeet hield een toespraak.

Mijn oudste zus Carla haalde ontroerende herinneringen op. Zij was toen twaalf en wist nog veel uit die tijd, over het huis en de omgeving.

Ik zelf heb een simpele uitleg van het Kaddisj gegeven en een gedicht uit onze Siddoer gelezen. Al met al een prachtige dag met prachtige mensen. "We are blessed"

Henriette

Mazaltov

Lex en Thea hebben er een kleinkind bij. **Felix** is zijn naam. Van harte mazaltov grootouders en ouders Rienk en Fanny, met jullie zoon en kleinzoon. Moge hij voorspoedig opgroeien.

Tip

Een aanrader voor iedereen die wel eens stukjes schrijft voor de chadasjot of anderszins waarbij je graag Hebreeuwse (fonitisch) of Jiddisje woorden gebruikt is dit een reuze handige website:

www.sofeer.nl

De *Stichting Hebreeuwse en Jiddisje woorden in het Nederlands* heeft naast de boekvorm ook een elektronisch woordenboek plus **spellingchecker** voor Hebreeuwse en Jiddisje woorden in het Nederlands uitgebracht. U kunt dit Sofeer woordenboek downloaden en online raadplegen op bovengenoemde website. Niet alleen schrijfwijze en betekenis, maar ook uitspraak en spellingsregels zijn op deze site te vinden.

Jofel Cultuurdag in Leeuwarden 22 september 2013

<https://sites.google.com/site/jofelcultuur/>

Kom en beleef Joodse cultuur op de Jofel cultuurdag in Leeuwarden
Jofel Cultuur, een zondag rondom culturele thema's: een korreltje Joods, een korreltje noord & een korreltje cultuur, vanaf 10.30 tot 18.30 uur. Inschrijving via: jofel@gmail.com

! We hadden op deze dag onze Soeka gepland, maar besloten toch op sjabbatmiddag in de Soeka bij elkaar te komen, zodat wie dat wil beide evenementen kan bezoeken. Plaats en tijd hoort u nog van ons.

Men neme...

VIJGENTRUFFELS, gezond en lekker tussendoortje
Eco Kosjer: een verantwoord zoetje voor de feestdagen.

Men neme:

- * 40 fijn gemalen pistachenootjes
- * 200 g. vijgen en
- * 100 gr. rozijnen
- * met 3 eetlepels sojaolie en
- * 3 eetlepels agavesiroop
- * pureren tot een dikke homogene pasta. (te dik?: voeg wat kokoswater of sinasappelsap toe).
- * rol van de pasta kleine balletjes en
- * rol de helft door de gemalen pistachenoten en de rest door cacao
- * laat in de koelkast opstijven en bewaar ze tussen bakpapier in een afgesloten trommel.

Beteavon

Henriette

Agenda voor de komende tijd

Donderdag	5 september 10.00 uur	1ste dag Rosj haSjanna
Vrijdagavond	13 september 20.00 uur	Kol Nidrei
zaterdag	14 september 13.00 uur	Jom Kipoer
zaterdag	21 september	Soekot bijeenkomst, tijd en plaats volgen nog
vrijdagavonddienst	11 oktober dienst 19.30 uur	Open Dienst
zaterdagochtenddienst	2 november	
Vrijdag avonddienst	22 november	
zaterdagavond	30 november	Chanoeka (4 kaarsjes) en havdala
Zaterdag ochtenddienst	21 december	